

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1 Λ

2 Σ

3 Σ

4 Λ

5 Λ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με δεδομένο ότι το Κείμενο 1 αποτελεί βιβλιοπαρουσίαση, η 3^η παράγραφός του καταλήγει σε τρία (3) ερωτήματα που σχετίζονται άμεσα με το περιεχόμενο του παρουσιαζόμενου έργου.

Τα ερωτήματα αναφέρονται α) στα αίτια της βίας στη συμπεριφορά των νέων, β) στην ευθύνη των γονέων και γ) στην ευθύνη των ΜΜΕ και έχουν ρητορικό χαρακτήρα, εφόσον δεν απαντώνται άμεσα και συγκεκριμένα στη συνέχεια του κειμένου.

Αντίθετα, στην 4^η παράγραφο του κειμένου δίδεται μια γενική και συνολική απάντηση στα ερωτήματα, εφόσον ενοχοποιούνται οι ισχυροί του πλανήτη για προσπάθεια διάλυσης της οργανωμένης ζωής της κοινωνίας μέσω προσφοράς ευτελών αρχών και αξιών («προτείνοντας στη θέση τους σκουπίδια»).

Επομένως, οι δύο παράγραφοι συνδέονται νοηματικά μέσω του σχήματος ερώτησης – απόκρισης. Αυτό επιβεβαιώνεται με το επίρρημα «πράγματι» στην αρχή της 4^{ης} παραγράφου, με το οποίο ο συγγραφέας επιβεβαιώνει την ευθύνη όλων των παραγόντων που με μορφή ερωτημάτων έθεσε στην 3^η παράγραφο (Το έργο «βλέπει», πράγματι, πίσω από τα παραπάνω,) υπό το πρίσμα της ευθύνης των επικυρίαρχων του κόσμου που κρύβεται πίσω από τα παραπάνω.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το ύφος λόγου του συγγραφέα στο Κείμενο 1 είναι καταγγελτικό (το γ).

Τεκμηρίωση:

- «ο αναίτιος, σχεδόν τελετουργικός, άγριος φόνος (κάψιμο) μιας άστεγης μεσήλικης γυναίκας από μια παρέα εφήβων, αγοριών και κοριτσιών» (2^η παράγραφος) → Η συσσώρευση επιθέτων (αναίτιος, τελετουργικός, άγριος) και οι λεπτομέρειες (κάψιμο, αγοριών και κοριτσιών) λειτουργούν καταγγελτικά, εφόσον εντυπώνονται στο μυαλό του αναγνώστη, και διεγείρουν συναισθήματα.
- «σε ένα ταξίδι μου στη Γερμανία πριν λίγα χρόνια η μικρή ειδυλλιακή φοιτητούπολη του Γκαίτινγκεν ήταν ανάστατη από παρόμοιο φρικτό φόνο» (2^η παράγραφος) → Στο απόσπασμα αυτό το ύφος της καταγγελίας, και η αναμενόμενη συναισθηματική ανταπόκριση του αναγνώστη, υλοποιούνται γλωσσικά μέσω της αντίθεσης ανάμεσα στα επιλεγμένα επίθετα (μικρή ειδυλλιακή φοιτητούπολη ≠ φρικτό φόνο).
- «Το έργο «βλέπει», πράγματι, την εργώδη προσπάθεια των επικυρίαρχων του πλανήτη να καταστρέψουν συστηματικά, με ποταμούς χρημάτων, κάθε βάση οργανωμένης ζωής της κοινωνίας.» (4^η παράγραφος) → Εδώ κατηγορούνται οι ισχυροί του πλανήτη για προσπάθεια διάλυσης της οργανωμένης ζωής της κοινωνίας. Η καταγγελία στο ύφος επιτυγχάνεται με τις λεξιλογικές επιλογές, και συγκεκριμένα με το επίθετο (εργώδη: ειρωνεία), το επίρρημα (συστηματικά), τον συνυποδηλωτικό λόγο (ποταμούς χρημάτων) και το εκφραστικό σχήμα της υπερβολής (να καταστρέψουν συστηματικά κάθε βάση οργανωμένης ζωής της κοινωνίας).
- «Να παραμορφώσουν και να ακρωτηριάσουν όλα τα ζωτικά κείμενα, προτείνοντας στη θέση τους σκουπίδια». (4^η παράγραφος) → Και στο σημείο αυτό καταγγέλλονται οι ισχυροί του πλανήτη ότι επιχειρούν να αντικαταστήσουν τις ζωτικές δυνάμεις της κοινωνίας με ευτελείς αρχές και αξίες. Το ύφος υλοποιείται γλωσσικά μέσω της χρήσης συναισθηματικά φορτισμένων λέξεων (παραμορφώσουν, ακρωτηριάσουν) και μεταφορικών σχημάτων (να ακρωτηριάσουν τα ζωτικά κείμενα // προτείνοντας σκουπίδια). Στον αναγνώστη προκαλείται το συναίσθημα της αγανάκτησης, προκειμένου να αντιδράσει (στόχος του καταγγελτικού ύφους λόγου).

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η μητέρα περιγράφεται από την αφηγήτρια ως γυναίκα ζωντανή και δραστήρια («το θηλυκό διάβολο», 2^η παράγραφος), με εκρηκτική προσωπικότητα και δυναμικό χαρακτήρα που εκδηλώνονταν με συναισθηματικά ξεσπάσματα και εμμονές («Μα τα παιδιά ... καινούργια ξεσπάσματα», 4^η παράγραφος). Αυτό αποδεικνύεται και από τη σειρά των δασκάλων που έφερνε στο σπίτι, τον έναν μετά τον άλλον, για να περνάει δημιουργικά τον χρόνο της ή / και να μη βαριέται την καθημερινότητά της («Στην αρχή ...μαθήματα φιλολογίας», 5^η και 6^η παράγραφος).

Η στάση του κοινωνικού περιγύρου απέναντι στη μητέρα δεν φαίνεται ενιαία:

- Από τη μια μεριά, το κείμενο αναφέρει τη θεία Ερμιόνη, μια συγγενή του συζύγου της ηρωίδας, που σκανδαλιζόταν από τη συμπεριφορά της και την κακολογούσε («Δεν ήταν η Μαίρη ... χαρακτήρα»). Αξίζει να σημειωθεί ότι η αρνητική της κριτική περιλαμβάνει και τον σύζυγο, χωρίς ωστόσο συγκεκριμένες αιτιάσεις, απλώς ως μια γενική επίκριση του χαρακτήρα και του τρόπου ζωής του ζεύγους (προσοχή στους κειμενικούς δείκτες των αντιθετικά τοποθετημένων επιθέτων: *όμορφη και ανήσυχη ≠ σπάταλος και με αδύνατο χαρακτήρα*).
- Από την άλλη, ο σύζυγος της ηρωίδας και η γιαγιά, η μητέρα του συζύγου, φαίνεται να την υποστηρίζουν (9^η παράγραφος): Ο σύζυγος ανακουφίζεται με τις δραστηριότητές της, διότι απαλλάσσεται από το βάρος της ψυχαγωγίας της που διαφορετικά θα έπεφτε στον ίδιο («Ο πατέρας ωστόσο ... να το αντιμετωπίσει»), ενώ η γιαγιά ταυτίζεται ψυχολογικά με την ηρωίδα, διότι η ηρωίδα πραγματώνει όσα η ίδια δεν μπόρεσε («Σταθερό του σύμμαχο ... χαρεμιστικής ζωής»).

Και στις δύο περιπτώσεις – επίκριση και υποστήριξη – παρατηρείται ότι ο κοινωνικός περίγυρος κρίνει με βάση τα στερεότυπα της εποχής: η γυναίκα σύζυγος και μητέρα οφείλει να είναι σοβαρή, μετρημένη σε όλα (και στα οικονομικά), όπως προκύπτει από τα λόγια της θείας, κλεισμένη μέσα στο σπίτι και να ενδιαφέρεται μόνο για τον άντρα και τα παιδιά της, όπως προκύπτει από τον χαρακτηρισμό της γιαγιάς (*χαρεμιστική ζωή*). Η ηρωίδα διαφέρει από το πρότυπο αυτό και γι' αυτό κρίνεται.